

❖ ՅԱՅԳԱԾԱՂԻԿ ❖

ՍՏՈՒԵՐԱՎԷՊ

Բ.

Լոյսը կը դառնայ հեղուկ, ու կը ժայթքի: Կը ժայթքին լոյսի գիծեր: Ծառի մը ստուերը կը շնչէ, լայն, տարածուն: Զայներ կան, հեռաւոր ձայներ: Անցորդ մը կը մնայ ճամբուն մէջտեղ: Քիչ անդին կը դոցունին պատուհանի փեղկեր: Հեռուն ժամացոյց մը:

— Լո՛ւս... Լո՛ւս... »:

Երբ չեն լուեր, կը լռէ ինք: Կը դադրի ապրելէ: Փողոցին մէջ ձայներ կան: Պղտիկ ձայներ: Հով չկայ, բայց չես գիտեր ինչո՞ւ թաց են սիրտերը: Սիրտերը պարապ, լքուած: Հեռաւոր կարօ՞տը: Գիշերին մէջ աւելի չար է ան: Կը տանջէ, ու կը կանչէ Ա՛ն, որ պիտի թափի քիչ վերջ, հրապարակին վրայ, լոյսի տակ:

Երիտասարդ մը կը մնայ ճամբուն մէջտեղ: Կը մնայ:

Կ'անցնին ոտքեր, կ'անցնին ուրիշ բաներ: Բայց երիտասարդը չանցնիր ու կը մնայ:

Կ'անցնին հանգարտ խաչելութիւններ: Կարօ՞տն ալ կ'անցնի, կը թափառի հանգարտութեան մէջ, կը փնտռէ ա՛ն, որ պիտի թափի քիչ վերջ, հրապարակին վրայ, լոյսին տակ:

Կ'անցնի գրացի շնիկը ու կը նայի քեզի: Կ'անցնին լոյսի բեկորներ, որոնք ու տժգոյն:

Ու չես գիտեր ինչո՞ւ կը տժգոյնի գիշերն ալ, եւ մայթերուն վրայ մարդ չի մնար:

Կը մնան ստուերներ: Ծուրը ծառերուն, ու անոնց վրայ՝ քնացող թռչուններ: Կը մնան սիրտեր: Երկու սիրտ:

— «Երբեմն ուղեցի որ ի՛մս ըլլաս դուն: Ուղեցի որ չգաս ինծի, բայց բան թէ կը ճանչնաս այս խենթ տղան: Այս հիւանդը, որ ուժեղ յայտնութիւն մը կ'ըլլայ գիշերուան մէջ: Հիւսանգ: Պիտի ըսէի թէ ուղեցի քեզ խելագարութիւններու մէջ տեսնել: Ըլլալ քեզի հետ եւ չա-

փել ճամբան ուրիշ անցայ առանց քեզի: Զա-փել հասակն ու իմաստը: Կրնայի՞ր չափել: Այն ատեն պիտի ձգէի քեզ դարձեալ, որ դուն հեռանաս, ու ես անցնիմ նոր ճամբաներէ: Մինչեւ որ չկարենաս չափել, ու ինծի հարցնես լուծումը հանելուկին: Կ'ուզէի որ դուն ըլլայիր ինծի, երբ պիտի թափառէի վտանգաւոր զառիթափի մը վրայ: Դուն պիտի տանէիր զիս կորսուած դաւակի մը պէս, ու ես պիտի չըլլայի թշուառ լքուած՝ մօռթ արահետներու երկայնքին: (Ինկա՞յ: Ո՛վ գիտէ: Գուցէ կը խաբեմ զիս, երբ կ'ըսեմ թէ մաքուր եմ երազիս մէջ): Դուն պիտի ըլլայիր աստղ հաղարթեան, եւ ես մոլորեալ մը քու ճանապարհիդ վրայ... »:

— «Ուղեցի որ դուն ըլլաս մոլորեալ դաւակ: Ըլլաս չարչարուած թափառող, ու խաչուած հոգի: Ես չափեցի՛ խաչը, չհաւատացի անոր առեղծուածին, բայց խորհեցայ թէ աղուոր է հոգին որ անոր խորհուրդը պիտի ունենայ իր մէջ, երբ կ'ընայ ու կը նետուի հոսանքին: Ուղեցի որ դուն ըլլաս հոսանքին մէջ: Որովհետեւ չար էի, խորհեցայ որ հոսանքն ի վար կը դիմես: (Այդ չա՛տ է գիւրին): Անցայ հոսանքն ի վեր, ու սպասեցի որ գաս յոգնած, սրտաբեկ: Դուն հրաշքի դաւա՛կ ես: Լողացիր հոսանքի դէմ: Խորհեցայ որ պիտի պարտուիս, որովհետեւ հիւանդ կարծեր էի քեզ: Քու հիւանդութիւնդ մոլեղնութիւն դարձաւ: Այդ դո՛ւն ալ կ'ըսես: Եղար ծովերու սատանայ:

Սատանայ մըն ես դուն, որուն աչքերուն մէջ հրեշտակներ կը բնակին: Զլւէ՛ Աստուած: Դուն պաշարո՞ղ ես, սատանայ...: Ու օր մը տեսայ, որ շատ մօտ ես ինծի: Սպասեցիր որ ձեռքեր երկարեմ քեզի: Այդ չբրի, որպէսզի դուն աւելի յոգնիս, ու ես աւելի լաւ տեսնեմ քեզ: Ուղեցի որ հոսանքը տանի քեզ ու դուն

նորէն զաս ինծի: Այնքան աղուո՛ր էիր դուն,
քու վտանգաւոր վերելքիդ մէջ...»:

— «Ու այսօր, կ'ուզեմ որ իմս ըլլաս դուն:
Կ'ուզեմ որ ըլլաս չար, ու չարաչար չարչարես
զիս: Կ'ուզեմ որ դուն իմս ըլլաս, առանց ըսելու
թէ իմս ես: Ո՞վ է այս տղան, որ այսպէս կը
խօսի: Ստուերդ տեսայ, երբ օր մը արեւէն
կ'անցնէիր: Աղուոր չէիր արեւուն մէջ: Ըսի թէ
դուն մնալու ես մութին մէջ, ու աչքերդ տա-
լու ես ինծի, որպէսզի կարդան անունս: Ու
այսօր, կ'ուզեմ որ այդպէս ըլլայ: Ըլլաս մութի
մէջ, ու աչքերուդ մէջ կարդամ անունս: Մի՛
վախնար: Ու արդէն չար մըն ես դուն: Կը
պարտուիմ քու աչքերէդ: Ինչպէ՛ս իյնալ անոնց
մէջ: Կը կորսուիմ, կը կորսուիմ...: Ահա թէ
ինչպէ՛ս կ'ըսեմ թէ կը կորսուիմ: Ու արդէն
կորսուած եմ: Կ'ուզեմ որ խարես զիս, ըսելով
որ չես սիրեր զիս...: Այն ատե՛ն: Այն ատեն
նետուէ՛ դարձեալ հոսանքին մէջ, ու սպասէ որ
գամ քեզի: Տես թէ ինչպէ՛ս պիտի մեռնիմ...
ու դուն պիտի հաւատաս որ մեռած եմ: Պիտի
զաս ինծի: Այն ատեն բարի պիտի ըլլաս դուն:
Ճի՛շդ այսպէս...»:

— Կ'ուզեմ որ հանդարտ ըլլաս դուն հիմա:
Խաղաղ՝ ինչպէս այս գիշերը, ու ալեկոծ՝ մեր
բառերուն պէս: Կ'ուզեմ որ բարի ըլլաս ու չխօ-
սիս այդպէս: Ազի ջուրի դաւակ ես, որովհետեւ
չատ պայքարեցար ծովու մէջ: Յոգնե՞ր ես:
Բայց ահա կը ժպտիս ինծի: Ինչո՞ւ կը ժպտիս:
Անիկա տիրութիւն կուտայ ինծի: Կ'ուզեմ որ
դուն ըլլաս լուռ ու անխօս, ինչպէս այս գի-
շերը՝ որ կը փակէ մեզ: Ո՞վ գիտէ: Դո՛ւցէ
դուն անձանթ մըն ես, որ կուզայ ինծի ուրիշի
մը տեղ:

Բայց չհարցուցի:

Ո՞վ ես դուն: Ա՛ն, որ լողա՞ց հոսանքն ի
վեր: Բայց անիկա աւելի գեղեցիկ էր: Անիկա
նման էր այս գիշերին: Անիկա լուսեղէն գեղեց-
կութիւն ունէր, մութ աչքերու մէջ: Դուն Գե-
ղա՞մն ես: Բայց անիկա քիչ առաջ աւելի ծա-
նօթ էր ինծի: Ո՞վ ես դուն: Հարցուցի՞ր թէ
ո՞վ եմ ես, որ կը թափառիս այսպէս, ճամբա-
ներուս վրայ: Մե՛ղք է քեզի: Չեմ ուզեր որ
այսպէս անորոշ ու անթափանց ըլլաս դուն:
Եզիր անթափանց ու անորոշ, բայց ըսէ թէ ո՞վ
ես դուն, ու ո՛ր աշխարհի ճամբորդ ես:»

— «Կ'ըլլամ բռնակալ ու ծառայ, եթէ

հարցնես թէ ո՞վ եմ ես եւ ուրի՞շ կուզամ:
Եթէ բռնակալ մըն ես ծառայ սեպէ զիս: Ես
քու բռնակալդ պիտի ըլլամ դարձեալ: Պիտի
իյնաս իշխանութեանս տակ ու պիտի կապան-
քեմ քեզ: Եթէ ծառայ մըն ես, կ'ըլլամ բռնա-
կալ, ու կը տեսնես թէ ի՞նչ բարի ծառայ ունիս
դուն:

Կը մնան ստուերներ: Շուքը ծառերուն, ու
անոնց վրայ՝ քնացող թռչուններ: Կը բացուին
սիրտեր: Երկու սիրտ:

Ու կը փակուի տեսարանը:

×

ՈՒՐԻՇ ՕՐ ՄԸ

Սիրտերը ճեղքուած երկուքի: Անոնց մէջ
մեղր: Երբեմն թոյնի կաթիլներ: Անհասկացո-
ղութիւն, անբմբհունի, անսահմանելի բաներ:
Երբեմն անհանգիստ մտածումներ: Անհանգարտ
սիրտ, ու խաղաղ սիրտ: Արուի քմայք, բռնա-
կալ շարժումներ: Կնոջ հոգի, զայրագին ու
հեղինակքի գիծերով զսպուած:

Ու հիմա երկու ճեղքուած սիրտ, պարտէզի
մը ճեղքուած սիրտին վրայ: Գեղամ կախուած
էր սիրտէ մը ու մտիկ կ'ընէր: Այդ սիրտը
նման էր լոյսի մը յայտնութեան, ու կ'ըսէր.

— Երբեմն այնքան քաղցր ես դուն, որ
չըթունքս կը ցանկան քու սաստկութիւններուդ:
Կը խորհիմ թէ ես կրնամ սիրել քեզ, եթէ ըլ-
լաս շաքարի պէս, ու հալիս իմ մէջ: Կատա՞կ
կը կարծես: Բայց հիմա, կ'ուզեմ դարձեալ քեզ:
Դուն նման ես երազին որուն չհասայ, եւ մխի-
թարութիւն փնտուցի քու մէջ: Դուն մխիթա-
րութենէ աւելի ես: Ծանր ես դուն դառնութեան
պէս: Քու աչքերդ խաւարի սենեակներ են, ուր
տրտմութիւն կայ՝ քաղցրութեան տակ: Քու
արցունքդ աղամանդ է: Աւելի սուղ քան աղա-
մանդը, եւ աւելի ծանր քան սիրտս: Դուն անո՛վ
ճանչցար զիս: Անիկա պայծառութիւնն է՝ քու
զգայարաններուդ: Դուն չխօսեցա՛ր ինծի զգա-
յարանքիդ մասին: (Անոնք նուազարաններ են):
Այդ կը ձգենք ուրիշ օրուան: Չխոսվե՛նք խա-
ղաղութիւնը: Իմաստասիրենք: Մի՛ չարչարեր
մտածումդ: Նայէ՛, ես ինչպէ՛ս կը խօսիմ:

Երբեմն վերաւոր կը տեսնեմ քեզ: Սիրտիդ
ճե՞ղքն է: Մի՛ խորհիր թէ մինչեւ ե՞րբ պիտի
արիւնի ան: Եզիր բարի ու հանդարտ: Մի՛
դառնար բռնակալ, ու ես պիտի փակեմ այդ

վէրքը: Արի՞ն կ'ուզես: Այդ ալ կուտամ օր մը, եթէ չսպառես զայն քու սաստկութիւններով: Տե՛ս, տես թէ որքան բարի եմ այսօր: Չե՛ս սիրեր զիս: Կը մեղկանա՞ս բառերուս տակ: Եւ կ'ուզի՞ն նուագարաններդ, հպարտութեամբ: Մի՛, մի՛ ըլլար իշխան: Եղիւր անուշ, ինչպէս զիշեր աշնային: Գիտցիր թէ մեծ է այս հոգին, ու ծր մը կը խրտչի հպարտութեան քրժայքներէ: Կը խուսափի զերիշխան հակումներէ, ու դառն կ'ըլլայ, երբ բռնակալութիւն կը փորձես: Չե՛ս հաւատար: Ու չե՛ս չափեր իմաստը բառերուս: Եւ ինչո՞ւ անտարբեր ու լուռ կը մնաս: Փակէ՛ նուագարաններդ, ու աչքերդ թող ըլլան վայրահակ, պարտեալ: Կը մեղցնեմ քեզ քմայքներով: Ու իմ քմայքս կը ծաղկի քեզմով: Չե՛ս հաւատար: Կ'ուզե՞ս որ փորձենք այս խաղն ալ:

Եւ ահա, թէ ինչպէ՞ս կը չարանայ այս անուշ լեզուն: Կը քայքայէ քեզ, կը մոռնայ քեզ: Ու հիմա, ու հիմա չկաս յիշողութեանս մէջ: Հոգիս վտարեր է քեզ, ու սիրտս պարապ է քեզմով: Ո՞վ ես դուն: Ո՞վ է մոլեղին այս տղան: Չե՛մ ճանչնար քեզ: Մութացի՞կ մըն ես: Ողորմութիւն չեմ տար հոգիով աղքատներուն: Ծառայութիւն կը փնտռես բնակարանիս մէջ: Բայց դուն զողի ես նման: Ծառա՞յ մըն ես: Չեմ հաւատար. դուն նման ես զայրացած իշխանի: Ինչո՞ւ այդքան չեչտ կը նայիս: Ծանօթ մըն ես: Կամ թէ յանդուգն ես պայքարի սկսելու չափ ... »:

— «Դուն կրակ մըն ես, որ բոցերէ դուրի է, եւ մոխիրի տակ աւեր կը դործէ: Խարերա՞յ: Դուն վաշխառու մըն ես: Մի՞ ոմն լուծալափոխ: Սատանա՞յ... Կ'ուզեմ որ իմ ըլլաս դուն: Ու եթէ չես ըլլար, կա՛րճ խօսէ: Ըսէ որ չես սիրեր զիս: Ու ես պիտի ըսեմ թէ ո՞վ ես դուն եւ զէպի ո՞ւր կ'երթաս: Չե՛ս հաւատար թէ իշխանութիւն ունիմ ես: Ու դուն պէտք է իմ բնակարանս ըլլաս: Գանձատուն մըն ես դուն, որուն դռները բաց են ինծի համար: Կ'ուզես որ փորձեմ ուժս: Ահա թէ ինչպէ՞ս կ'ուզամ: Տե՛ս: Տե՛ս այս տղան, որ պիտի խենթենայ հիմա, երբ կը լուսնայդ պէս, ու չըթունքդ կը խածնես: Մատեն՛րդ խած, ու ամչցիր: Տես թէ ո՞վ է այս յանդուգն տղան: Կը սպաննեմ քեզ: Կը պոռամ թէ ե՛ս եմ ոճրապործը: Այդ արդէն յաղթանակ մըն է: Չե՛ս հաւատար: Հաւատա՞յ այս տղուն:

Անկեղծ է ան: Խորհէ որ պէտք ունի քեզի, ու դուն պէտք է ի՛րը ըլլաս: Դուն այն ստուերը չե՛ս, որուն համար ըսի թէ պէտք է ապրի խաւարի ու մթութեան մէջ: Եկո՛ւր: Բնակէ՛ իմ մէջ: Խաւարի մէջ քեզ թաղուհի կը շինեն: Եւ դուն թաղուհի մըն ես արդէն: Մի՛ չփանար: Այսպէս ըսի, որովհետեւ գիտեմ թէ դուն պիտի չնայիս ուրիշին, ու եթէ նայիս հալածական պիտի դառնաս: Քու աչքերդ բանտեր են: Խենթ հոգիներ կ'ուզան հոն: Չսպէ՛ զանոնք ու ու թող սիրտդ պարապ մնայ ... »:

— «Ըսիր թէ մութացիկ մըն ես դուն: Յիշէ՛ առաջին օրը: Ըսիր թէ զերի մըն ես, որուն չղթան ինծի են տուեր: Թէ հոգիդ չղթայ մըն է, որուն ծայրը խարխիս մըն է, նետուած: Այդ խարխիսին համար ըսիր թէ հանդոցն է երազի խառնակութիւններուդ: Ըսիր թէ անկաբարեկամ է մահուան, ու ես միայն պիտի կարենամ չղթալաղերծել քեզ ...: Ըսիր թէ յոդնած մըն ես, որ կ'ուզէ զլուխը դնել ծունկերուս: Ըսիր թէ հնազանդ ես դուն, որ խաղաղութեան պէտք ունի:

Ու ես խորհեցայ որ դուն յանդուգն ես երբ այդպէս անուշ կը խօսիս ինծի: Շինեցի հանելուկներ, եւ տուի որ լուծես: Չաշխատեցար, ծո՛ղ... Սիրեցի ծուլութիւնդ ալ, բայց չուզեցի որ վարժուիս անոր քմայքներուն: Ըսի որ պէտք է թափառիս ու այնպէս դաս ինծի: Չիմացար: Չխեցիր: Խորհեցար թէ ժայլուրու վրայ կը նետես ցորենը, ու հեռացար: Այն ատեն մերժեցի քեզ: Պատիկ տեսայ քեզ, եւ անջիղ: Գիտէի՛ թէ սխալ կը տեսնէի, բայց հաւատալ ձեւացուցի: Ու հաւատա՞ որ հաւատացի: Ինքնախարութիւն մըն էր այդ: Դուն վիրաւոր ինկար: Ու սիրտդ ճեղքուեցաւ երկուքի: Շարունակե՞մ դեռ: Բայց ըսած եմ ուրիշ օր մըն ալ: Որ դուն յանդուգն եղար ու նետուեցար հոսանքին: Այսօր որ հասեր ես ինծի, այսպէ՞ս կը խօսիս: Բայց այս անգամ չեմ ձգեր որ պայքարիս ... »:

Գեղամի մէջ այս սէրը եղաւ անիմանալի: Մեծցաւ ալիքի պէս եւ ունեցաւ ալեկոծութիւններ: Քսուելով խարակներուն, մաշեցուց, փշրեց: Գեղամ չզգաց այդ, քանզի կ'ապրէր իր անձէն դուրս: Այլիքները լայնցան: Լեցուցին պարապներ: Փոթորիկը տեղ չգտաւ հոն: Խաղաղական ժամ, ու ժամ հանդստեան:

Օրերը եղան տարիներ: Անոնց մէջ, Գեղամ մեծցաւ աղնուական եղէգի պէս: Ու հաւատաց զարտուղի ճշմարտութիւններուն:

Իր մէջ ժայթքող շատրուանէն ծնան գոյներ, ծիածան: Իւրաքանչիւր գոյն իր պատկերըր գծեց: Գեղամ խառնուրդն էր այդ պատկերներուն: Այդ պատճառաւ իսկ անհասկանալի մնաց: Չարշարուցաւ ինքն իր մէջ: Այդ շարժարանքէն ծնան սիրոյ քնարներ ու նուագարան:

Ու օր մը անիկա սիրահար էր: Այդ սէրը յուզում չունէր ու խորունկներ կը բանար իր մէջ:

ԱՇՈՒՆ ԳԻՇԵՐ

= «Ահա տարի մը որ կը քալես ինծի: Հասա՞ր: Ու եթէ չհասար, գիտե՞ս թէ ուր ես: Մի՛ գիտնար այդ: Եղիր բարի, ու ես կը հասնամ թէ ո՞ւր ես: Օրէ օր դուն աւելի կուգաս ինծի: Ու այսօր, կարծես թէ կը կարօտնամ քեզ: Մի՛ հաւատար, կրնայ ըլլալ որ սուտ կ'ըսեմ այդ բառը: Կամ կրնայ ըլլալ որ չսիրեմ քեզ, եթէ խորհիս թէ կը սիրեմ: Մի՛ մոռնար որ դուն որը մըն էիր, ու պատասպարուցար իմ քով: Ապերախտ մի՛ ըլլար, ու անխօս՝ հետեւէ՛ շարժումներու: Դեռ չեմ ուզեր քու մարմինդ: Այդ նշան մըն է որ դեռ չեմ հաւատար քեզի ու չեմ վստահիր որ կրնաս տանիլ այս բեռը: Դուն խելադար մըն ես: Դուն անանուն ես, ինչպէս թափառող վարազ: Քու զօրութիւնդ սիրտեր կը փլցնէ, ու կը չինէ կամար՝ փլչող սիրտերու տակ: Դուն գեղեցիկ ես Լիբանանի գիշերներուն պէս, ու համով՝ Եսաւի աշխարհէն ծագող արմաւին չափ: Դուն Արարիոյ բուրումները ունիս: Նման ես արքայաճուղի՝ որ դիմադրեց հոսանքը ու հասաւ ինծի: Քու բազուկներդ օճաճուկի են նման, երբ կը տարածուին ու կը լայննան ջուրերուն մէջ: Քու աչքերդ նման են խաղաղ հանդստարանի, ուր կը հանդչին փոթորիկէն հալածուողներ: Ու ես որ փոթորիկ մըն եմ, կ'ըսեմ որ թչնամի՛ մըն ես դուն: Դաւանան մը:

Օր մըն ալ պիտի ուզես իշխել: Այն ատե՞ն:

Այն ատեն պիտի փոթորկի՛մ, պիտի ըլլամ ալեկոծ, ինչպէս հանդարտ հողի մը որ փարօսներ կը փչրէ: Ու պիտի փչրուի քու փառսդ ալ: Պիտի կուրծաս: Պիտի մնաս խա-

ւարին մէջ ու պիտի փնտռես անդարձ խաղաղութիւնը գիշերներուս: Չե՞ս հաւատար: Ու այդպէս անտարբե՞ր կը նայիս ինծի: Գիտցիր թէ շատ տկար ես դուն դեռ: Դուն նման ես Լիբանանի գիշերին, որ գեղեցիկ է աստղերով: Կ'ուզե՞ս որ ըլլաս անասող: Պիտի փոթորկի՛մ, պիտի հարուածեմ քեզ: Ու այս անգամ ...: Այս անգամ հարուածս մահացու է: Բայց, բայց ինչո՞ւ կ'ըսեմ քեզի այս բոլորը: Կը սիրե՛մ քեզ ...: Մի՛ ուրախանար. տխրէ՛, որովհետեւ որքան սիրեմ քեզ, այնքան կը մօտենամ ատելութեան սահմաններուն: Ես շատ կը սիրեմ երկու ծայրերը: Կա՛յծ մըն ես դուն, կրնաս կրակի տալ զիս: Հրդեհե՛լ զիս սիրոյ ալիքներով, ու հրդեհուիլ ատելութեան բոցերով: Ու ես կրնամ այրել քեզ: Կրնամ ըսել, թէ այլասերած մըն ես դուն ...: Այսօր գեղեցիկ մըն ես: Վա՞ղը: Այդ ես չգիտեմ: Դուն գիտցիր, ու եղիր գեղեցիկ: Հողիդ թող նմանի Լիբանանի գիշերին, եւ ըլլաս բուրում արարական: Դուն անանութի պէս ես ...: Ու այս գիշեր ... , այս գիշեր ... »:

— «Այս գիշեր դուն նման ես անապատի ու ծովերու աստուածներուն: Փոթորի՛կ կը բուրես, ու դանն ես նման ծովու ջուրերուն: Դուն նման ես փակուող տեսարանի, ուր լոյսեր կը վառին, առա՛նց լուսաւորելու ...: Կը վառիս հողիս մէջ, ու չեմ գիտեր ինչո՞ւ կը մոլորիմ ճամբաներու վրայ: Ըսին թէ դժբաղդ մըն եմ ես, որ պէտք ունի լուսաւոր բնակարանի: Ըսին թէ թափառական մըն եմ որ անհանգիստ է իր փնտռումներին մէջ: Եկայ քեզի, որովհետեւ խաղաղութիւն էիր դուն: Ու այսօր կը փոթորկես ծովերը: Կը նետուի՞ս հոսանքին: Չեմ գիտեր թէ կը խորհի՞ս յաշնած ու սպառած այս խենթ տղուն:

Բայց ինչո՞ւ այդպէս փոխուեցար: Ո՞վ ըսաւ թէ քիչ մը հեռու եմ քեզմէ, այս գիշեր: Ես կը վախնամ քու ստուերէդ ու բառերէդ: Կարիճը թունաւոր է, բայց այդպէս չի՛ խօսիր: Քու խօսքերդ անդունդներ կը բանան, ու կ'ըսեն որ հոն պիտի ձգեն զիս: Դուն գիտե՞ս անունը ցաւին, որ կ'ծկուեր է սիրտիս մէջ: Մի՛, մի՛ ձգեր որ խօսիմ աւելի: Սիրոյ մասին խօսիլը թեթեւութիւն է: Ան դադունի ու խաւար թող մնայ: Եւ դուն, եւ դուն վառէ՛ լոյսերը գիշերիդ ... »:

== « Եւ ահա գիշերը: Թաղուէ՛ անոր մէջ: Դուն նման եւ թաւալող միզամածի որ կը կորսուի գիշերներուն մէջ: Դուն նման եւ գեղեցիկ տեսլականի: Եկո՛ւր, սո՛ւտ ըսի բոլորը: Դուն նման եւ մերժուած արքայի: Դու քաղցր ու անուշ դառնութիւն ես: Լեզի ես, նման բառերու: Զգէ՛ որ քեզ ուտեմ բառերով: Ինչո՞ւ կը վախնաս: Որովհետեւ ըսի թէ կը սիրեմ քեզ: Բայց դուն նման եւ թափառական վարազի: Կ'ուզեմ որ մոլեկին ըլլաս որսիկ քով: Թող վախնամ քեզմէ, ու գլուխս թաղեմ բազուկներուդ տակ: Այն ատեն խօսք չեմ ըսեր: Գերի կ'ըլլամ քեզի: Տար զիս քու սիրած ճամբայէդ: Բայց խորհէ՛, որովհետեւ կարգը պիտի գայ ինծի: Մի՛ յանձնուիր ցանկութեան ցանցերու: Հողիդ թող սպասէ, մինչեւ որ միտքդ հրաման տայ: Մտածումը չատ է փորձառու: Այն ատեն բաց վարազոյրը, ու այս բարոստ հոգին թող գայ զսպուիլ, չղթայուիլ: Տես թէ որքա՞ն բարի եմ ես, ու դուն չար կը կարծես զիս: Զե՞ս սիրեր չարութիւնս ալ ...: Թ', իմ չարութիւնս: Այն ալ ուրիշ համ ունի: Ես գիտեմ որ լեզուդ կը ցանկայ անոր ալ: Բայց այս գիշեր: Այս գիշեր ձեզ որ բարի ըլլամ: Աչուներ հանդարտ թող անցնի: Մի՛ չափեր անդունդը որ բացուեր է սիրտիս մէջ: Որովհետեւ որքա՞ն չափես, այնքան կը քիչնայ խորունկը: Այնտեղ իջիր աչքերդ դոց, ու հարցուր ինծի թէ ո՞ւր ես: Այն ատեն պիտի ըսեմ քեզի արարական բառեր, ու անոնց մէջ բուրումը պիտի ծագի: Պիտի դառնաս գիշեր Լիրանանի, աստեղազարդ ու կամարակապ: Պիտի գամ թափառիլ այդ գիշերներուն մէջ: Ու այն ատեն երկու թափառական պիտի ունենաս: Պիտի ըլլանք խաչեցեալ: Ու պիտի տանինք զիրար, որքա՞ն որ ուզես: Բայց ըսէ՛, բայց ըսէ՛ թէ չես հաստար այս յիմար ու առեղծուած խօսքերուն ...» :

Գ.

Այդ Գեղամն էր: Սենեակին մէջ ուր ստուերները կը թափառին, կը թափառէր Գեղամը: Կը նստէր անկիւն մը, ու կ'ելլէր՝ երբ կը զգար թէ նստեր էր: Գիտակցութենէ անգիտակից շարժում, ու տարօրինակ արտայայտու-

թիւն: Ասիկա ա՛յն օրէն իմեր երբ իմացեր էր բարոստութեան բառ: Սպաննալիքի խօսքեր: Ու ինք, ու ինք որ այսօր իջեր էր երազի խորունկներուն, կը կորսուէր վախի մէջ, ու կը փնտռէր ապաստան: Բռնակալութիւնը իր մէջ եղեր էր երրորդ անձ: Զանաց մեղցնել զայն: Ան չմեռաւ: Ու այսօր, թոյնը կ'ըլլար կաթիլ կաթիլ ...:

Կը զայրանար երբ աչքերը կ'իջնէին գետին, ու կը համրէին անորոշ բաներ: Կը դառնար սեղանի շուրջ, ու գիտէր թէ լաւ նշան չէր այդ: Կը կարդար: Բիշ վերջ կը տեսնէր թէ պարապ էր իր միտքը: Կ'երթար պատուհաններուն: Կը նայէր դարվար, ստուերներու՝ որոնք աչնան մէջ թաց կ'ըլլան, եւ կը շարժեն յուզումի թեր:

Կը տատամսէր ու կը թափառէր:

Այդ Գեղամն էր, սենեակին մէջ:

Երբ գիշեր եղաւ, ստուերը հոն էր տակաւին:

×

Կարգաց նամակը:

Յետոյ զգաց տարօրինակ տրտմութիւնը բառերուն: Ինչաւ անոնց մէջ, ու կորսուեցաւ Գեղամ:

Դուրսը անձրեւն էր աղօթքով լեցուն, ու պատուհաններէն ներս, տարօրինակ, երազական մեղեդին աշունին: Լոյսերը իջեցուց՝ մեղցնելու աստիճան: Ստուերը կորսուեցաւ, ու սենեակը դարձաւ դադաղ: Գլուխը դարձուց — անգիտակից — դէպի աջ, ու մտիկ ըրաւ: Ոգեվար լոյսը մութ աղուորութիւն մը բացաւ մազերուն վրայ: Հեռաւոր երգ մը կար դուրսը: Հովերուն մէջ ու սգաւոր ծառերուն:

« Il pleure dans mon cœur

Comme il pleut sur la ville... »

Կաթիլները կը վազէին ապակիներուն վրայ, խելացնոր ու աննպատակ: Զգաց թէ գիշեր էր աշունի, ու առաջին գիշերը զեռ անանուն բառերուն, որոնք վաղեցին իրարու ետեւէ, հասան աղուոր հատնումին ու հաւաքուեցան սեղանի վրայ՝ սպիտակ թուղթի մը էջերուն:

Կարօ՞տը:

Յիշեց առաջին օրը իր առաջին տրամու-
թեան: Աչքերուն մէջ անցաւ դարձեալ մի' եւնոյն
աղուորութիւնը նայուածքին, այս անգամ կա-
րօտին ուժղնութեամբ: Ու տեսաւ, վախկոտ,
խուսափող լոյսը թարթիչներուն տակ:

Յետոյ դարձեալ մտիկ րբաւ: Լսեց հին
բառեր, օրհնութեան պէս յուզող դառնու-
թեամբ: Ու նո'յն երգը, առաջին մեծցող կա-
րօտին համար:

Մտիկ րբաւ, մի' շտ աւելի սեւեռուն, յաղ-
թանակով ընկճուած: Ու զսպեց հատնումը,
մի' եւնո'յն հպարտութեամբ:

Դուրսը անձրեւն էր դարձեալ:

Առաջին անձրեւը լացող աշունին:

Մութը ինկաւ կամաց, ուղեվար լոյսին:

Մեռնող բողբոջը խոյս տուաւ, խորհրդա-
ւոր ձայներուն: Ու լուսութիւն:

— Որոշեց անդիտակից ցաւին մէջ: Ու դո-
ցեց աչքերը, անմիջապէս բանալու համար
դարձեալ: —

Հի'ն, աղուոր հէքեաթի էր նման՝ կարօտը:
Մեռցնող հէքեաթի, զոր զտեր էր նո'յն այդ
մեռցնող աչքերէն:

Անոր պատկերը փնտռեց խելագարներու
յանդգնութեամբ: (Ու Գեղամ, խելագար մըն
էր արդէն): Հովը պատուհանը կը ծեծէր: Նա-
յեցաւ դուրս:

Փնտռեց խենթեցած հովը՝ որ փախաւ, սա-
կայն, մթութեան մէջ: Հեռո'ւն՝ սղաւոր ու

դառնացած, նայեցաւ իրեն կուրցա'ծ աչքերով:
Ճի'ւղ մը ճշաց այս ահաւոր տեսարանէն:
Ստուերները փախան իրարու եթեւէ: Ու եկաւ
հիմա անոր պատկերը, գիշերին սարսափովը ա-
ւելի՛ հպարտ: Անգամ մըն ալ նայեցաւ: Հովը
զարկաւ պատուհանին, ու ինկաւ վա'ր, հար-
ուածէն խորտակուած:

Կարօտը: Ու աչքերը գծեցին, հրաշալի
պատկերը անոր դառնութեան: (— Պիտի ապրիս
անո'ր համար, որ քեզի համար պիտի ապրի —):

Կաթիլ մը ինկաւ ապակիին վրայ ու իր պատ-
կերը գծեց: Նայեցաւ անոր՝ սեւեռուն:

Հի'ն օրհնութիւն մը կը շաղէր հողիէն
ներս: Սարսուռը անցաւ, օծապտոյտ ու դա-
լարող: Յաւը ժպտը գծեց աչքերուն մէջ:
Լոյսի աղուոր բիւրե'ղ մը: Ապա կորսուեցաւ
մարդարիտ կաթիլէ մը թրջուած:

Գոցեց աչքերը, կարօտին հասնելու հա-
մար: Դուրսը բացաւ, մօտեցաւ պատուհանին,
որ երկիւղած ու վախկոտ, մտիկ կ'ընէր ծառե-
րուն: Աշունին հոտը եկաւ թոքերուն: Շնչեց՝
սպառած ու յողնարեկ: Մոեցաւ ու նայեցաւ
ճիւղերէն անդին՝ փչրուա'ծ անհունին: Լոյսի
երկը մը սողաց, ու անոր արձագանգը գողցաւ
իրմէ՝ ամբողջ սարսափը գիշերին:

Տեսաւ զայն երբ կը փախէր անձանթ
ճամբաներէն: Շրթունքը նահանջ մը գծեց, խօ-
սեցաւ գիշերին ետեւէն, հեկեկաց ու լացաւ...:

Այդ Գեղամի ստուերն էր սենեակին մէջ:

(Շար.)

ՄԻՆԱՍ ԹԷՕԼԷՕԼԵԱՆ

